
Succesvolle samenwerking is als rozen telen

Onderzoek naar de effecten van samenwerking tussen gymnastiekverenigingen

ONDERZOEK

De afgelopen jaren zijn gymnastiekverenigingen in verschillende gemeenten meer gaan samenwerken. Samen met de Nederlandse Sport Alliantie (NSA) onderzoekt de KNGU de effecten daarvan. Inzichten in de voor- en nadelen die samenwerkende verenigingen ervaren, zijn immers lessen voor de betrokken verenigingen zelf en voor andere verenigingen die meer onderlinge samenwerking overwegen.

“Het kweken van rozen vereist veel voorbereiding, regelmatig verzorging en aandacht. Maar met veel zorg en toewijding, kunt u prachtige resultaten bereiken”, lezen we op een website van een rozenkweker. Die woorden zijn ook van toepassing op de samenwerking tussen gymnastiekverenigingen. Dat blijkt uit een enquête die de KNGU hield onder verenigingen die betrokken zijn bij samenwerking met collega-verenigingen. De conclusies zijn voorzichtig positief. Over het algemeen zijn gymnastiekverenigingen tot meer samenwerking bereid en zien zij daar de voordelen van. Maar de weg naar optimale samenwerking blijkt niet geplaveid met rozen. Zo links en rechts komen verenigingen in de praktijk stekels tegen.

Samenwerkingsvormen

De afgelopen jaren zijn gymnastiekverenigingen in elf gemeenten tot een vorm van samenwerking gekomen. In sommige gevallen gaat het slechts om twee verenigingen die elkaar op specifieke gebieden gevonden hebben, maar in andere gemeenten gaat het om grotere samenwerkingsverbanden van vier, vijf of zelfs nog meer verenigingen. Mede door de verschillen in doelen van de samenwerking verschilt de vorm waarin verenigingen samenwerken van geval tot geval. Verenigingen in Den Haag en omstreken hebben voor hun samenwerking bijvoorbeeld een convenant gesloten. In deze belofte tot samenwerking is sprake van een heel concreet doel: het gezamenlijk realiseren van een volwaardige turnhal.

In Rotterdam is de samenwerking veel losser. Daar zijn verenigingen gaan samenwerken om optimaal te kunnen participeren in het project Meedoen Alle Jeugd Door Sport. Gedurende dat project ontmoetten vertegenwoordigers van verenigingen elkaar iedere twee maanden om plannen af te stemmen. Nu dat project is afgesloten, bestaat dat overleg ook niet meer. Dat wil gelukkig niet zeggen dat de samenwerking helemaal verdwenen is. Maar het doel beperkt zich tot de gezamenlijke organisatie van een jaarlijkse Rotterdams turndag. Dat lijkt mager, maar het goede nieuws is en blijft natuurlijk dat er wel contact is tussen de Rotterdamse verenigingen. Daarmee is er een basis voor verdere samenwerking,

mochten omstandigheden daarom vragen en mochten verenigingen daar klaar voor zijn. Aan de andere kant van het scala vinden we Amsterdam, Eindhoven en Dordrecht, waar verenigingen samen stichtingen oprichtten met als doel de gehele lokale turnsport te versterken.

Samenwerkingsdomeinen

Afgezien van samenwerking gericht op specifieke doelen, zoals het realiseren van een volwaardige turnhal, kunnen samenwerkende verenigingen generieke doelen hebben. In de enquête vroeg de KNGU naar de mate van samenwerking in een aantal domeinen:

- administratief,
- wedstrijdzaken,
- technisch kader,
- gezamenlijke groepen,
- overige samenwerkingsdomeinen.

Administratief

Op papier ligt samenwerking op administratief gebied het meest voor de hand. Het gaat immers vooral om overzichtelijke terugkerende klussen, zoals de ledenadministratie en het innen en registreren van contributies. De organisatie daarvan vraagt weliswaar enige investering - bijvoorbeeld om ledenbestanden samen te brengen in één database en duidelijk te registreren bij welke vereniging een lid thuis hoort - maar daarna kunnen verenigingen samen met een enkele administrateur toe. Desondanks gaven slechts twee van de respondenten aan dat hun verenigingen op administratief gebied samenwerken; uit nood geboren of om organisatorische redenen.

Wedstrijdzaken

Op het gebied van wedstrijdzaken werken verenigingen meer samen, hoewel het nog steeds om een minderheid van de geënquêteerde verenigingen gaat. Meestal gaat het om het gezamenlijk organiseren van wedstrijden, het verdelen van de taken daarbij of het regelen van juryleden.

De voordelen ervan liggen voor de hand. Veel handen maken licht werk. Sommige verenigingen noemen als voordeel dat verenigingen samen meer wedstrijden kunnen organiseren, wat ten goede komt aan de lokale en regionale turnsport in het algemeen.

ONDERZOEK

Technisch kader

De helft van de ondervraagden geeft aan dat hun verenigingen op het gebied van technisch kader (lees: trainers) samenwerken. In sommige gevallen gaat om onderling 'lenen' van trainers bij ziekte of vacatures. In het geval van de Amsterdamse stichting blijkt dat trainers bij de stichting in dienst zijn en vandaar uit worden gedetacheerd bij verenigingen. Elders zijn ingewikkelde arbeidsrechtelijke constructies ontstaan, waarbij een trainer bij een vereniging in dienst is, maar wordt gedetacheerd bij een andere vereniging.

Samenwerking op technisch niveau kan ook verder gaan. Bij sommige conglomeraten van verenigingen overlegt het technisch kader van de verenigingen samen over zaalindeling, trainingsmethodes en de verdeling van assistenten, die dus ook geregeld buiten hun eigen vereniging actief zijn. Nog een vorm van samenwerking op technisch niveau is het gezamenlijk organiseren van clinics op scholen. Door samenwerking kunnen verenigingen meer clinics inroosteren en daardoor een groter potentieel nieuwe leden bereiken. Samenwerking op technisch gebied biedt niet alleen voordelen voor de verenigingen - altijd vervanging beschikbaar, meer trainers en dus meer kennis in beeld - maar ook voor trainers zelf. Vaak kunnen zij door de samenwerking meer uren draaien. Dat is positief voor de continuïteit, zowel voor de trainers als de betrokken verenigingen.

Gezamenlijke groepen

Een kwart van de ondervraagden geeft aan dat de samenwerking van hun verenigingen is gericht op gezamenlijke groepen. In de meeste gevallen heeft de samenwerking betrekking op gezamenlijke trainingsgroepen voor jongens. In een geval gaat het om het combineren van de selecties.

Door deze samenwerking kunnen verenigingen 'minderheidsgroepen' binnen hun gelederen de gewenste aandacht bieden, bijvoorbeeld door samen een geschikte trainer in te huren.

Overige samenwerkingsdomeinen

Zeventien van de 24 ondervraagden geven aan op andere gebieden samen te werken met andere verenigingen. Genoemd worden onder meer PR, introductie-activiteiten op scholen en accommodatievraagstukken. Een flink aantal verenigingen streeft samen in hun gemeente naar een volwaardige turnaccommodatie.

Nadelen?

Hoewel in veel gevallen de samenwerking tussen verenigingen gunstig werkt, heeft het volgens een aantal respondenten ook nadelen. Zo vraagt samenwerking een tijdsinvestering. Er moet immers tussen verenigingen overlegd worden. Daarmee in

verband staat ook dat samenwerkende verenigingen soms compromissen moeten sluiten - dat hoort nu eenmaal ook bij samenwerking, maar wordt soms als een nadeel ervaren. In extreme gevallen - maar wel genoemd door een respondent - kan er sprake zijn van ongelijke belangen of wensen. Vooral als er geld mee gemoeid is, kan dat een samenwerking op scherp zetten. Punt van aandacht is ook het verschil in inzet tussen verenigingen. Een respondent zegt hierover: "Sterkere partijen stoppen er meer in en halen er daardoor meer uit. Soms ontstaat daardoor het gevoel van ongelijkheid."

Cultuurverschillen

Een lastig aspect van samenwerking zijn de verschillen in cultuur tussen verenigingen. Soms zijn die verschillen heel duidelijk, bijvoorbeeld tussen verenigingen met wedstrijdselecties en echte breedtesportverenigingen. Ook het streven naar professionalisering, bijvoorbeeld via een betaalde verenigingsmanager of een combinatiefunctionaris, kan tussen verenigingen sterk verschillen.

Cultuurverschillen kunnen ook een persoonlijke karakter hebben, bijvoorbeeld wanneer de ene betrokkenen wat sneller zijn klussen klaart dan de ander.

Uit de antwoorden op de enquête vragen blijkt dat cultuurverschillen hier en daar optimale samenwerking in de weg staat. In één geval leidt dat zelfs tot ronduit negatief commentaar over een samenwerkingspartner die blijft volharden in een naar binnen gerichte blik. Gevraagd naar een oplossing voor cultuurverschillen, suggereren veel respondenten dat dat een kwestie van veel overleg en communiceren is. Eén respondent schrijft heel reëel: 'Er zijn zoals altijd trekkers en volgers'. Anders gezegd, (cultuur)verschillen tussen verenigingen en mensen zul je bij samenwerking moeten accepteren.

Wat overheerst bij de respondenten zijn de voordelen van samenwerking.

Voorals ten opzichte van de gemeente (overleg over accommodaties en zaalhuur) en scholen (clinics), blijkt clustervorming een aanzienlijk voordeel. Ook de sport als geheel vaart daar wel bij, omdat harmonie en samenwerking tussen verenigingen bijna automatisch een gunstige pers oplevert.

Ook ten opzichte van de KNGU is volgens sommige respondenten samenwerking een voordeel. Daar waar samenwerkende verenigingen goede resultaten boeken, is de bond eerder geneigd ook wat harder te lopen.

Adviezen

Gevraagd naar hun adviezen voor verenigingen die samenwerking overwegen, neigen de respondenten naar: 'Doen! Want samen sta je sterker en bereik je meer.' Uiteraard zijn er mitsen en maren. Zo heeft samenwerking alleen maar zin als partners open zijn en geen verborgen agenda's hebben. Volgens de

ONDERZOEK

ervaringsdeskundigen zijn duidelijke afspraken en goed communiceren ook essentieel. Ook duidelijk omschreven doelen plus een heldere taakverdeling komt de samenwerking ten goede.

Ten slotte nog twee hartenkreten van duidelijke voorstanders van samenwerking:

- Wees extern gericht en zie niet alles als een bedreiging. Er liggen veel kansen voor het oprapen!
- Zie niet alleen de beren op de weg maar kijk naar de kansen.

Informatie

Voor meer informatie over dit onderwerp kunt u contact opnemen met:

NSA
Professor Bronkorstlaan 10
Gebouw 60
3723 AB Bilthoven
T 088 246 81 00
E info@sportalliantie.nl